

Jan Bouwens

Accountants houden niet van ESG-maatstaven, omdat ze niet zijn terug te voeren in de accountingformule. Het wordt echter de hoogste tijd dat het beroep hierop zijn best gaat doen.

DISCUSSIE | Column | 23 april 2021

Waarom de accountant ESG liefst mijdt, maar zou moeten omarmen

De externe accountant controleert of kosten, opbrengsten, bezittingen, schulden een eigen vermogen overeenkomstig de regels en onderliggende feiten zijn weergegeven. De accountant heeft daarvoor een krachtig instrument in handen, dat in de kern bestaat uit drie samenhangende posten die de accountingvergelijking vormen:

Bezittingen = Verplichtingen + Eigen Vermogen

De accountingvergelijking is krachtig, omdat elke verandering die ergens in een van de drie posten optreedt, onmiddellijk een tegengestelde beweging in dezelfde post moet hebben, of een beweging tot gevolg heeft in een ander post of in allebei de andere posten.

Als men een product verkoopt nemen de bezittingen toe met debiteuren of kas, terwijl de voorraden afnemen en het resultaat van de verkoop via de hulprekening V+W aan het eigen vermogen wordt toegevoegd. Zo gauw iemand bewust of onbewust een fout maakt in een post, ontstaat een fout die elders in het systeem wordt opgemerkt, omdat de aansluiting tussen de posten niet langer past.

Het werk van de accountant is er dan ook op gericht om zulke gaten te vinden en om te zien of gebeurtenissen die de organisatie raken wel goed werden doorgevoerd in de administratie. Daartoe worden de systemen getest die deze verwerking tot stand moeten brengen: de *internal controls*; hoezeer kunnen we erop vertrouwen dat gebeurtenissen juist worden verwerkt in het accountingsysteem? Vervolgens controleert de accountant of gegevens die in het systeem zijn gegaan ook goed zijn verwerkt, waarbij per post wordt gecontroleerd in welke mate dat het geval is. Elke discrepantie die de accountant waarneemt kan zij of hij terugvoeren op de accountingvergelijking!

De afgelopen veertig jaar hebben we moeten erkennen dat een steeds groter deel van de relevante gebeurtenissen niet langer direct in de boeken is terug te vinden. Zo zien we dat alleen al vanaf 2017 de prijs/boekwaarde van bedrijven in de informatietechnologie ruim is verdubbeld van 5 naar 11; met andere woorden: voor elke \$1 bezitting telt de markt \$11 neer. De werkelijkheid die we aantreffen in de boeken raakt steeds verder verwijderd van de werkelijkheid die we op de markt aantreffen. De boekenwerkelijkheid wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door onze verslaggevingsregels. Zo is het verboden om zelfontwikkelde software op de balans te zetten. Omzet mag pas als zodanig worden opgenomen als het risico bij de klant ligt. De toekomst is onzeker en de inschatting ervan moet worden overgelaten aan de markt; de boeken moeten vooral verifieerbare feiten bevatten. Maar naarmate de boeken en marktwerkelijkheid verder uit elkaar komen te liggen, wordt de behoefte van de markt groter om te begrijpen hoe deze bron van toekomstige winstgevendheid is gestructureerd.

We zien deze behoefte nu extra sterk terugkomen met de komst van ESG (*environment, social, governance*) maatstaven. Deze maatstaven (emissie van CO₂; redelijke vergoeding voor arbeid; integriteit van het management) reflecteren de risico's die de toekomstige winstgevendheid gunstig of ongunstig beïnvloeden. De ESG-maatstaven hebben echter (nog) nauwelijks een formele relatie met internal controls, de administratie, en staan dus bijna in zijn geheel los van de accountingvergelijking.

Het is dan ook goed te verklaren waarom de accountant liefst haar/zijn handen niet brandt aan ESG-maatstaven. Maar het is de hoogste tijd dat de accountant deze relatie gaat leggen. Op dit moment doen bedrijven als [Sustainalytics.com](#) dit werk, maar ik daag de accountant uit een uitspraak te doen over de vraag of de ESG-maatstaven die zij controleren inderdaad juist, volledig en tijdig zijn. Recent werd met behulp van het algoritme [ClimateBert](#) gehakt gemaakt van ESG-rapportages. Het algoritme leidt tot de sombere conclusie dat bedrijven liefst niet-materiële ESG-maatstaven kiezen, die op geen enkele wijze de daadwerkelijke risico's en ESG-prestaties reflecteren.

Een zeer belangrijke taak wacht de accountingprofessie: ESG-maatstaven en onderliggende events onderbrengen in de accountingvergelijking!

Jan Bouwens is hoogleraar accounting UvA en research fellow University of Cambridge.

GERELATEERD

NIEUWS | 26 april 2021

FD: Nieuwe EC-richtlijn maakt duurzaam jaarverslag 'dikker en duurder'

[Het voorstel van de Europese Commissie voor invoering van een nieuwe richtlijn voor duurzaamheidsrapportages is volgens ingewijden "een grote stap". Tegelijk vrezen... →](#)

NIEUWS | 23 april 2021

'Elk bedrijf zou te controleren klimaatdoelen moeten hebben'

[Bedrijven moeten vanaf 2023 hun doelstellingen, prestaties en plannen op het gebied van duurzaamheid rapporteren. De accountant moet daarmee instemmen. →](#)

NIEUWS | 22 april 2021

Accountancy Europe verwelkomt nieuwe richtlijnen duurzaamheidsrapportage

[Accountancy Europe is blij met de introductie van de Corporate Sustainability Reporting Directive \(CSRD\) en wil graag meewerken aan de succesvolle implementatie... →](#)

NIEUWS | 21 april 2021

Europese Commissie versterkt regels niet-financiële rapportage

[De Europese Commissie heeft vandaag een uitgebreid pakket maatregelen goedgekeurd dat ervoor moet zorgen dat geld beter doorstroomt naar duurzame activiteiten in... →](#)

Jan Bouwens

DISCUSSIE | Column | 26 maart 2021

Als ESG-maatstaf is winst ontijdig en onvolledig

Hoe goed meet winst de waarde van een bedrijf, vraagt Jan Bouwens zich af. Maakt het winstcijfer ook kinderarbeid of milieuschade zichtbaar? →
